

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

Затверджено

Голова приймальної комісії УДУНТ

Костянтин СУХИЙ
28 березня 2025 р.

ПРОГРАМА
фахового вступного іспиту
для здобуття ступеня магістра
на основі ступеня бакалавра
(освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, магістра)

на освітньо-професійній програмі «Економіка»

за спеціальністю С1 – Економіка та міжнародні економічні відносини
(за спеціалізаціями)

спеціалізація С1.01 - Економіка

Дніпро 2025

Згідно з Правилами прийому Українського державного університету науки і технологій у 2025 році для конкурсного відбору осіб при прийомі на навчання для здобуття ступеня магістра у галузі знань С – «Соціальні науки, журналістика та інформація» за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» (за спеціалізаціями) проводиться фаховий вступний іспит, на який виносяться питання, сформовані на основі обов'язкових для вивчення навчальних дисциплін освітньої програми підготовки бакалаврів зі спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» (за спеціалізаціями), спеціалізації С1.01 «Економіка».

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

I. Дисципліна «Мікроекономіка»

1. Предмет і метод мікроекономіки

Мікроекономіка як складова частина теоретичної економіки. Макро- та мікроекономіка як складові сучасної теоретичної економіки, як методологічна, термінологічна, інструментальна база конкретних економічних дисциплін. Предмет, концептуальні основи та методологія мікроекономіки. Мікроекономічні моделі. Нормативна і позитивна мікроекономіка.

2. Теорія граничної корисності і поведінка споживача. Аналіз поведінки споживача

Корисність в економічній теорії і проблема її виміру. Потреби, види потреб. Економічні блага. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисності. Закон спадної граничної корисності блага. Перший та другий закони Госсена. Криві байдужості, їх властивості. Бюджетна лінія. Вплив зміни доходу споживача на процес споживання. Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія "дохід - споживання". Реакція споживача на зміну цін товарів. Лінія "ціна - споживання". Побудова лінії індивідуального попиту споживача. Ефект заміщення та ефект доходу. Парадокс Гіффена.

3. Мікроекономічна модель підприємства

Підприємство як суб'єкт ринку та виробничо-ринкова система. Фактори виробництва, їх групування. Мотивація поведінки підприємства. Основні види вибору підприємства: що виробляти, як виробляти, для кого виробляти. Параметри підприємства як мікроекономічної моделі. Поняття і параметри виробничої функції. Сукупний, середній та граничний продукт.

4. Варіації факторів виробництва та оптимум виробника

Виробнича функція. Ізокванта. Взаємозамінність факторів виробництва. Гранична норма технічного заміщення. Ізокоста. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна, економічна інтерпретації. Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми. Віддача від масштабу. Причини позитивного та негативного ефекту від масштабу.

5. Витрати виробництва

Витрати виробництва за короткостроковий період. Економічні та бухгалтерські витрати. Поняття альтернативних витрат. Постійні та змінні витрати. Типовий характер зміни витрат за короткостроковий період. Витрати в довгостроковому періоді. Змінні витрати у довгостроковому періоді. Динаміка середніх і граничних витрат у довгостроковому періоді

6. Ринок досконалої конкуренції

Модель ринку досконалої конкуренції та її характеристики. Ознаки й умови досконалої конкуренції. Ринкова поведінка підприємства в короткостроковому періоді. Визначення оптимальних обсягів випуску: два підходи. Ринок досконалої конкуренції в довгостроковому періоді. Ефективність ринку досконалої конкуренції.

7. Ринок недосконалої конкуренції

Модель чистої монополії та її характеристики. Основні ознаки олігополії. Особливості організації олігополістичного ринку. Взаємозалежність олігополістів, цінові війни і схильність до змови. Таємні змови, мовчазні угоди і легальні угоди. Ефективність олігополії. Суспільна оцінка олігополістичного ринку. Ознаки і поширення монополістичної конкуренції. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Нецінова конкуренція.

ЛІТЕРАТУРА

1. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Мікроекономіка» для студентів спеціальності 051 «Економіка», освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка» (ОКР-бакалавр) / Укл.: Ткаченко Н.І. Дніпро : НМетАУ, 2019.
2. Ткаченко Н.І. Мікроекономіка. Частина 1: Консп. лекцій. Дніпро: НМетАУ, 2016. 85 с.
3. Макроекономіка та мікроекономіка: практикум : навч. посіб. для студ. денної та заочної форм навчання першого бакалаврського рівня вищої освіти / уклад.: М. В. Шашина. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 88 с.
4. Мікроекономіка: навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с.

II. Дисципліна «Макроекономіка»

1. Макроекономіка та макроекономічні показники в системі національних рахунків

Предмет макроекономіки. Об'єкти макроекономічного аналізу. Методи макроекономіки. Функції макроекономіки. Макроекономіка та економічна політика. Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного рахівництва. Основні макроекономічні показники. Валовий випуск та валовий внутрішній продукт (ВВП). Методи обчислення ВВП. Валовий національний дохід. Особистий та післяподатковий дохід. Номінальний та реальний ВВП. Індеси цін.

2. Ринок праці та товарний ринок

Ринок праці та механізм його функціонування. Попит, пропозиція і ціна на ринку праці. Класична теорія ринку праці. Кейнсіанська теорія ринку праці. Зайнятість та безробіття. Втрати економіки від циклічного безробіття. Економічний кругообіг в умовах чистого ринку. Сукупний попит. Цінові фактори сукупного попиту. Сукупна пропозиція. Базова модель економічної рівноваги.

3. Грошовий ринок та інфляційний механізм

Механізм функціонування грошового ринку. Грошова пропозиція та грошові агрегати. Банківська система та грошова пропозиція. Грошова база, грошовий мультиплікатор і грошові пропозиція. Грошово-кредитне регулювання економіки. Основні методи монетарної політики. Механізм відкритої інфляції: адаптивні інфляційні очікування, інфляція попиту, інфляція витрат. Пригноблена інфляція. Стагфляція. Гіперінфляція.

4. Споживання домогосподарств та приватні інвестиції

Короткострокова функція споживання. Середня схильність до споживання та заощадження. Гранична схильність до споживання та заощадження. Автономне споживання та чинники, які на нього впливають. Інвестиційна функція. Роль інвестицій в економіці. Номінальна та реальна відсоткова ставка. Мультиплікатор інвестицій. Сутність мультиплікатора. Модель простого мультиплікатора. Мультиплікативна зміна реального ВВП.

5. Сукупні витрати і ВВП

Сукупні видатки і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу „видатки-випуск”. Фактичні та заплановані видатки. Модель „кейнсіанський хрест”. Система вилучень та ін’єкцій в економічному кругообігу.

6. Економічна динаміка

Економічні коливання. Циклічні і нециклічні коливання. Види циклічних коливань. Модель ділового циклу. Економічне зростання: зміст, фактори, вимірювання. Виробнича функція. Модель економічного зростання Р. Солоу.

7. Держава в системі макроекономічного регулювання

Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки. Вплив держави на економічну рівновагу. Дискреційна фіскальна політика. Стимулююча та стримуюча фіскальна політика. Мультиплікатор податків. Автоматична фіскальна політика. Дискреційна фіскальна політика.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білоцерківець В. В., Завгородня О. О., Летуча О. В. Макроекономіка : Конспект лекцій для студентів спеціальності 051 – Економіка. Частина І. (бакалаврський рівень) / за ред. В. В. Білоцерківця. Дніпро : Український державний університет науки і технологій, 2022. 49 с.
2. Макроекономіка: Навч. посібник / В. В. Білоцерківець, О. О. Завгородня, О.В. Летуча та ін.; за ред. В. В. Білоцерківця. Дніпро : НМетАУ, 2016.
3. Макроекономіка : підручник / М. І. Макаренко, Т. О. Семененко, Ю.М. Петрушенко. Суми : Сумський державний університет, 2021. <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/86041/3/Makarenko.pdf> (дата звернення: 06.06.2025).

ІІІ. Дисципліна «Міжнародна економіка»

1. Міжнародна економічна система

Міжнародна економічна система: сутність та її елементи. Міжнародний поділ праці. Міжнародні економічні відносини: суб’єкти, об’єкти та структурні рівні (підприємства, міждержавний, регіональний, світовий).
Форми міжнародних економічних відносин (міжнародна торгівля товарами і послугами, міжнародний рух капіталу, міжнародна міграція робочої сили, міжнародне науково-технічне співробітництво, міжнародні валютно-фінансові кредитні відносини, міжнародна економічна інтеграція).

2. Міжнародна торгівля товарами і послугами

Теорії міжнародної торгівлі (докласичні, класичні, неокласичні та альтернативні).
Торгівля товарами в системі міжнародних економічних відносин. Факторні передумови та конкурентні переваги міжнародної торгівлі України.
Форми та види експортно-імпортних операцій. Поняття та форми товарообмінних операцій. Бартерні операції. Торгові компенсаційні операції. Зустрічні закупки. Зобов’язання щодо взаємної закупівлі товарів.
Поняття міжнародної торгівлі послугами. Види послуг у міжнародній торгівлі за класифікацією СОТ (ГАТС).
Показники міжнародної торгівлі країни (обсягові, результативні, показники інтенсивності та ефективності зовнішньої торгівлі), методи їх розрахунку.
Стан, динаміка, товарна та географічна структура зовнішньої торгівлі України.
Зовнішньоторговельний контракт: види, структура, функції. Міжнародні торговельні терміни (ІНКОТЕРМС 2020).

Протекціонізм та фритредерство. Тарифні та нетарифні інструменти торговельної політики. Макроекономічні ефекти застосування тарифних та нетарифних інструментів.

3. Міжнародний рух капіталів

Форми, чинники та показники міжнародного руху капіталів. Прямі іноземні інвестиції: сутність та форми. Портфельні інвестиції: сутність та інструменти портфельного інвестування.

Міжнародний інвестиційний ринок: сутність, специфіка, структура, види інвестиційних операцій з цінними паперами.

Інвестиційна привабливість країни та система показників, що її характеризують.

Форми і методи міжнародно-правового регулювання інвестиційної діяльності. Інституційне регулювання інвестиційної діяльності (ЮНКТАД, двосторонні та багатосторонні угоди, угода про пов'язані із торгівлею інвестиційні заходи (ТРИМС), угода про захист іноземних інвестицій).

4. Міжнародна трудова міграція. Світовий ринок праці

Поняття та види міжнародної міграції робочої сили. Основні причини, напрямки, закономірності та наслідки міжнародної міграції робочої сили.

Світовий ринок праці: сутність, специфіка, функції, сегменти, географічна та галузева структура, регулювання.

Міжнародна організація праці в глобальній системі регулювання трудової міграції.

5. Міжнародне науково-технічне співробітництво.

Сутність технологій та міжнародного технологічного трансферу. Форми передачі та захисту технологій. Способи комерційного і некомерційного міжнародного трансферу технологій.

Інституційне регулювання світового ринку технологій (угода з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності СОТ (ТРИПС), комітет з передачі технологій ЮНКТАД, Всесвітня організація інтелектуальної власності).

6. Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини

Валюта: поняття, типи та види. Валютний курс та валютне котирування. Фактори впливу на валютний курс. Паритет купівельної спроможності валют.

Валютна система. Еволюція світової валютної системи. Світовий валютний ринок: сутність, функції, структура, суб'єкти. Основні види валютних операцій.

Валютна політика та її інструменти (валютна інтервенція, валютний демпінг, девальвація та ревальвація, дисконтна політика, валютні обмеження).

Поняття, функції та форми міжнародного кредиту. Зовнішній борг та його наслідки. Методи управління зовнішньої заборгованістю.

Платіжний баланс: поняття, структура, фактори впливу та методи врівноваження.

7. Міжнародна економічна інтеграція

Міжнародна економічна інтеграції: сутність, фактори розвитку, стадії та типи. Статичні та динамічні ефекти міжнародної економічної інтеграції.

Європейська економічна інтеграція. Організаційні форми співробітництва Україна – ЄС в економічній сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сучасна міжнародна економіка : підруч.; за ред. В.М. Тарасевича. Дніпро : ПБП «Економіка», 2019. 386 с.
2. Міжнародні економічні відносини: історія, теорія, політика: підручник / За ред. А.С. Філіпенко. Київ : Либідь, 2019. 958 с.

3. Міжнародна економіка [Електронний ресурс]: підручник для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальністю «Економіка» / В.Г. Герасимчук, С.В. Войтко, Б.С. Серебренніков, Т.В. Сакалош ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2024. 533 с. URL: <https://ela.kpi.ua/items/72bcfab8-1e6a-4c17-86a7-e7fb01485128> (дата звернення: 06.06.2025).

IV. Дисципліна «Інформаційні системи і технології в управлінні»

1. Основні поняття і роль інформаційних систем і технологій в управлінні

Інформація як ресурс розвитку суспільства. Поняття інформаційної системи і технології. Роль інформаційних систем і технологій в управлінні. Класифікація інформаційних систем.

Роль структури управління в інформаційній системі. Типова структура і склад інформаційних систем.

2. Інформаційні технології (ІТ). Інструментальні засоби інформаційних технологій

Етапи розвитку ІТ. Методи і засоби ІТ. Основні особливості ІТ. Властивості інформаційної технології.

Класифікація за призначенням й характером використання, користувацьким інтерфейсом, за способом організації мережної взаємодії, за принципом побудови ІТ, за ступенем охоплення задач управління, за характером участі технічних засобів у діалозі з користувачем, за способом управління виробничою технологією, типом предметної області.

Технічні, програмні, методичні засоби інформаційних технологій.

3. Інформаційні системи і технології в управлінні підприємством

Стандарти управління, що застосовуються в системах управління підприємствами:

MRP I, CRP, CL MPR, MRP II. WCM, ERP I, ERP II. Основні покоління АІС. Класи інструментальних засобів комп'ютерних технологій.

Поняття КІС. Характерні риси КІС, загальні властивості, типовий склад функціональних модулів.

Комп'ютерні технології інтелектуальної підтримки управлінських рішень. Корпоративна мережа Інтранет. Системи обробки даних: OLTP, OLAP. Інформаційні бази корпоративних інформаційних систем. Структури БД: ієрархічні, мережеві, реляційні. Використання СУБД Access для побудови прикладних інформаційних систем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грицунов О. В. Інформаційні системи та технології : навч. посіб. Х.: ХНАМГ, 2010. 222 с.
2. Сазонець О. М. Інформаційні системи і технології в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю : Навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 256 с.

V. Дисципліна «Системи прийняття рішень»

1. Розвиток методів і систем прийняття рішень (СПР)

Сутність та призначення систем прийняття рішень. Стисла історія розвитку систем прийняття рішень. Цілі СПР та чинники, що сприяють їх досягненню. Посилення конкурентної переваги завдяки СПР.

Інформаційні ресурси та інформаційне обслуговування. Розвиток інформаційних технологій. Покоління розвитку інформаційних систем. Перспективні засоби і напрями розвитку СПР.

2. Технологія прийняття управлінських рішень

Принципи управління, специфіка і особливості прояву і використання. Стисла характеристика методів прийняття управлінських рішень.

Проблематика прийняття рішень, типи завдань прийняття рішень, функції управління у вигляді завдань прийняття рішень, класична постановка завдання прийняття рішень.

3. Методи прийняття управлінських рішень

Методи прийняття управлінських рішень в умовах визначеності. Аналіз і прийняття управлінських рішень в умовах визначеності. Багатокритеріальні методи прийняття рішень в умовах визначеності.

Методи прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності і ризику. Аналіз і прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності і ризику. Багатокритеріальні методи прийняття рішень в умовах невизначеності і ризику.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волошин, О. Ф. Моделі та методи прийняття рішень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /О. Ф. Волошин, С. О. Мащенко. 2-ге вид., перероб. та допов. - К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет". 2010. 336 с.
2. Системи і методи підтримки прийняття рішень. Підручник/ П. І. Бідюк, О. Л. Тимошук, А. Є. Коваленко, Л. О. Коршевніюк. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 610 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/6958f683-fbac-4506-9c85-5115c8f8b4c6/content> (дата звернення: 06.06.2025).
3. Ситник В. Ф. Системи підтримки прийняття рішень: Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2004. 614 с.
4. Системи підтримки прийняття рішень : навч. посіб. / М.А. Демиденко; Нац. гірн. ун-т. Д. : 2016. 104 с. URL: <https://ir.nmu.org.ua/server/api/core/bitstreams/eab5d786-5c93-4c10-a85a-7fb880f7bffd/content> (дата звернення: 06.06.2025).

VI. Дисципліна «Управління проєктами інформатизації»

1. Загальні положення про управління проєктами

Поняття проєкту. Причини виникнення і сутність управління проєктами. Передумови для вибору методології управління проєктами. Відмінності між управлінням проєктами і виробничим управлінням. Класифікація проєктів.

Поняття оточення проєкту. Внутрішнє оточення проєкту. Зовнішнє оточення проєкту.

Поняття життєвого циклу проєкту. Узагальнена модель життєвого циклу проєкту. Вибір моделі життєвого циклу проєкту. Фази проєкту.

2. Організація проєктно-орієнтованої діяльності

Поняття структури проєкту. Методичні основи структуризації. Основні етапи структуризації проєкту. Поняття організаційної форми і структури управління проєктами. Загальні принципи досягнення ефективності проєктів інформаційної діяльності. Критерій порівняльної оцінки ефективності ІС, методи оцінки ефективності проєктів інформаційної діяльності.

3. Функції управління проєктами

Декомпозиція функцій в управлінні проектами. Процесний підхід до виділення функцій в управлінні проектами. Матеріально-технічна підготовка проекту. Правове регулювання договірних відносин.

Організаційні форми закупівель. Основні часові параметри проекту. Матричний метод визначення часових параметрів.

4. Інтегровані функції управління проектами

Управління ризиком проекту: аналіз сценаріїв розвитку, побудова дерев рішень; методи розподілу ризиків, захист від подій ризику.

Ціль і призначення автоматизації інформаційної системи управління проектами. Вимоги до інформаційної системи управління проектами.

Функціональні можливості системи для управління проектами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Демиденко М.А. Управління проектами інформатизації : навч. посіб. / М.А. Демиденко ; Нац. гірн. ун-т. 2014. 114 с. URL: <https://ir.nmu.org.ua/server/api/core/bitstreams/37849286-ce52-4273-9def-1cff5e9a81c1/content> (дата звернення: 06.06.2025).
2. Микитюк П. П. Управління проектами: Навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / П. П. Микитюк Тернопіль, 2014. 270 с. URL: https://dspace.wunu.edu.ua/retrieve/19680/03_Навчальний%20посібник.pdf (дата звернення: 06.06.2025).
3. Управління проектами інформатизації: навч. посібник / Л. М. Савчук, Л. М. Бандоріна, Р. В. Савчук та ін. Дніпропетровськ: Герда, 2014. 112 с.

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Екзаменаційний білет містить 48 завдань у тестовій формі, які охоплюють усю програму фахового вступного іспиту. Усі завдання передбачають вибір однієї правильної відповіді з 4-х наданих варіантів.

Завдання вважається виконаним правильно за умови обрання одного правильного варіанту відповіді. Завдання вважається виконаним неправильно, якщо обрана неправильна відповідь, або обрано більше однієї відповіді. Правильно виконане завдання оцінюється 1 балом, неправильно виконане завдання – 0 балами.

Мінімальна кількість правильно виконаних тестових завдань екзаменаційного білету становить 8 завдань. Особи, які правильно виконали менше 8 завдань екзаменаційного білета (отримали за виконання завдань екзаменаційного білета менше 8 балів) до участі у конкурсі на зарахування не допускаються.

Оцінка фахового вступного іспиту визначається за 200-бальною шкалою. Мінімальна оцінка фахового вступного іспиту становить 100 балів, максимальна – 200 балів.

Якщо сумарна кількість балів **Б**, отриманих за виконання завдань екзаменаційного білета, становить не менше за 8 балів, визначення оцінки **О** фахового вступного іспиту за 200-бальною шкалою здійснюється за формулою

$$O = 100 + (B - 8) \times 2,5$$

з округленням до найближчого більшого цілого числа.

Тривалість фахового вступного іспиту

Тривалість вступного іспиту становить 1 годину 20 хвилин

Приклади завдань екзаменаційного білета

ЕКОНОМІЧНИЙ СУБ'ЄКТ-СПОЖИВАЧ ПРАГНЕ МАКСИМІЗУВАТИ:

- а) граничну корисність, отриману суспільством;
- б) загальну корисність, отриману даним споживачем;
- в) прибуток фірми-продавця;
- г) доходи місцевого бюджету.

ЗА ЯКОЮ ОЗНАКОЮ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ ПОДІЛЯЮТЬСЯ НА ПРЯМІ ТА ПОРТФЕЛЬНІ?

- а) ліквідність придбаних активів;
- б) резиденство інвесторів, внутрішнє чи зовнішнє походження джерел інвестування.
- в) можливість отримання контролю над об'єктом інвестування.
- г) обсяг інвестованих коштів в абсолютному виразі.

ЯКЩО В ПРОЕКТІ ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ МОЖЛИВІСТЬ ЗМІНИ ВИМОГ КІНЦЕВОГО СПОЖИВАЧА, ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ:

- а) каскадна модель;
- б) спіральна модель;
- в) гібридна модель;
- г) лінійна модель.